

DEN STORA AMERIKARESAN 7-9, GY

USA:s geografi

USA är ett stort land och täcker stora delar av Nordamerika. Befolkningen är nästan 320 miljoner till antalet och landets geografi skiljer sig oerhört mycket från norr till söder eller, som den här filmen väljer att redovisa det, från öster till väster.

Filmen ger oss en snabb och översiktlig genomgång av landets geografi och berör även till viss del dess demografi. Filmen lämpar sig för arbete i ämnet Geografi som rör t ex klimat, naturgivna risker och hot, naturresurser och befolkningstäthet. Handedningen återger filmens upplägg och innehåll samt ger förslag på vidare studier och uppgifter.

Målgrupp handledning: 7-9, gy

Författare: Petronella Ekström, Örebro

Centralt innehåll Lgr 11

Geografi årskurs 7-9

- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,

Nyckelord

USA, klimat, ekosystem, geologi, bergarter, extremväder, geografi

Filminfo

Speltid: 11 min

Målgrupp: från 12 år

Ingår i SLI Plus

Ingår i serien "Den stora amerikaresan", 8 filmer om USA.

Handling

Östra USA

Filmen börjar i östra USA och närmare bestämt New England, som är namnet på de delstater där engelsmännen började bygga några av sina första bosättningar i landet. Här finns några av de mest kända universiteterna som Harvard och Yale.

I östra USA får vi också besöka delstaterna New York, Pennsylvania. I delstaten New York ligger storstaden New York och här finns också de välkända Niagarafallen. I Pennsylvania ligger staden där USA bildades, nämligen Philadelphia. Mellan de två storstäderna ligger delstaten New Jersey som är den folktätaste delstaten i USA. Tätbefolkade storstadsområden som dessa kallas i USA för metropolitan areas och de står i stark kontrast till ödemarkerna i t ex New Mexico som återfinns i södra USA.

- Att vissa områden i USA är tätbefolkade och vissa nästan inte befolkade alls är fenomen som återfinns över hela världen. Hur kommer det sig att vissa områden är så tätbefolkade och att andra inte attraherar befolkning i så stor utsträckning? Kan du hitta några faktorer som spelar in när man väljer plats för att bygga städer?

Vi får i filmen veta att två av tre amerikaner har europeiskt ursprung och att de allra flesta med europeiskt ursprung kommer ifrån Tyskland, Italien, Irland och Storbritannien.

- Varför har invandringen från just de här europeiska länderna varit så stor? Under vilka perioder har människor invandrat från dessa länder?
- Även idag invandrar många människor till USA. Från vilka länder har USA störst invandring idag? Skiljer sig invandringen något i olika delar av USA?
- Hur har invandringen till Sverige sett ut genom historien? Börja med att titta på hur invandringen till Sverige såg ut under det århundrade som de flesta historiker anser att dagens Sverige grundades, med Gustav Wasa under 1500-talet, och leta dig sedan framåt till idag. Vad hittar du? Från vilka länder har vi haft störst invandring? Från vilka länder har Sverige störst invandring idag?

Sydstaterna

Till sydstaterna räknas de stater i södra USA som ligger mellan Florida i öster och Texas i väster. På det här landområdet bor var tredje amerikan och det gör området till den folkrikaste delen i USA. Bland de här delstaterna hittar vi det som amerikanerna själva benämner "Den djupa södern", dvs de stater som stred för självständighet i amerikanska inbördeskriget i senare delen av 1800-talet. Den djupa södern, tillsammans med de andra sydstaterna, utgör det som brukar kallas för bibelbältet. Här är en stor del av befolkningen kristna och det finns många kyrkor och olika församlingar.

I södra USA karaktäriseras klimatet av långa varma somrar och korta milda vintrar. Här finns stora träskområden med alligatorer. Här finns också den viktiga och omdiskuterade naturresursen olja både i marken och utanför kusterna.

I USA har man stora problem med tornados – starka vindar som kan ta med sig hus, fordon och utgör en fara för människors liv.

Här i södern finns "tornado alley", ett område känt för att drabbas av många tornados, och den går från Texas, genom Oklahoma och upp till Kansas. Det oväder som på senare år har orsakat störst skada var dock en orkan, orkanen Sandy, som slog till mot östra USA år 2012 och krävde 133 människors liv.

- Det mest kända träskområdet i USA är The Everglades i Florida. The Everglades finns med på Unescos världsarvslista och är en nationalpark, eftersom det har så stor betydelse för djur- och naturliv. Läs mer om The Everglades och vilka djur som finns där. Varför är träskområdena så viktiga för djur- och naturliv? Använd gärna <http://www.nps.gov/ever/index.htm>, den federala staten USA:s sida om The Everglades.
- På den här sidan www.nps.gov kan du hitta information om alla nationalparker i hela USA, t ex Wyoming Yellowstone och Grand Canyon som också nämns i filmen.
- Här i handledningen beskriver vi naturresursen olja som omdiskuterad. Olja är en viktig råvara för vårt moderna industrisamhälle, men för att förstå varför den är så viktig och varför den är föremål för diskussion så måste man veta lite mer om den. Ta reda på vad olja är för naturresurs: Hur bildas den? Vad används oljan till? Varför måste vi diskutera hur vi använder oljan och till vad?

- I filmen får vi se exempel på extremväder i form av tornado och orkan. Båda dessa extremväder utgörs av mycket starka vindar. Vad är en tornado och vad är en orkan? Hur uppstår de och vad är det för skillnad mellan de båda typerna av extremväder? Varför är vissa platser på jorden, t ex USA, så drabbat av extremväder som dessa? Jämför med vädret i Sverige. Har vi haft kraftiga vindar även här och hur ser dessa ut jämfört med de som drabbar USA?

Mellanvästern

I filmen presenteras mellanvästern som USA:s brödkorg. The great plains, de stora slätterna i Kansas, Iowa, North- och South Dakota, Nebraska och Missouri, utgör kärnan i USA:s jordbruk och den här delen av USA är mer glesbefolkad än vad Sverige är. The great lakes states utgörs av de övriga staterna i mellanvästern och de har gräns mot de stora sjöarna i Nordamerika. Det var till de här staterna som de flesta svenskarna utvandrade under 1800-talet och i början av 1900-talet. Flest svenskättlingar hittar vi i delstaten Minnesota.

- Det finns olika naturtyper i världen som t ex tundra, stäpp, savann, öken, lövskog, barrskog etc. Vilken naturtyp återfinns vi i mellanvästern i USA och varför lämpar sig det här området för jordbruk?
- Varför bosatte sig så många svenska bosättare just i mellanvästern? Vilka faktorer påverkade vilken del av USA som svenskarna valde att bygga sitt nya hem i?

Västra USA

Den västra delen av Nordamerika var den delen som utforskades och koloniserades allra sist av de invandrande bosättarna från Europa. I västra USA hittar vi många av de geografiska kontraster som karaktäriserar USA.

Här finns USA:s mest befolkningsrika delstat Kalifornien, men också New Mexiko med sina vidsträckta ödemarker. Här finns den till ytan största delstaten Alaska, som i norr har arktiskt klimat, och den yngsta delstaten Hawaii, som har ett tropiskt klimat.

Kalifornien, Alaska och Hawaii tillhör de västra delstaterna som brukar kallas "Stilla havsstaterna". "Stilla havsstaterna" är de stater som har någon gräns mot Stilla havet. Alaska och Hawaii skiljer sig dessutom från alla andra amerikanska delstater genom att inte gränsa till någon annan amerikansk delstat. Hawaii utgörs helt av öar och Alaska gränsar till Kanada vid sin östra gräns.

De delstater i västra USA som inte har någon kustremsa mot Stilla havet kallas för "bergstaterna" och ligger istället vid bergskedjan Klippiga bergen. Här blir vi presenterade för världens äldsta nationalpark Wyoming Yellowstone och Grand Canyons spektakulära nationalpark i Norra Arizona.

- På vår europeiska karta placerar vi USA i väster och Kina och Japan i öster. Hawaii, får vi i filmen veta, är en delstat som helt består av öar och är placerad mitt i Stilla havet. Jämför en europeiska världskarta med en jordglob och titta på hur USA ligger i förhållande till andra länder och världsdelar. Var finns Hawaii och Alaska? Hur långt är det mellan Nordamerika och Asien jämfört med distansen mellan USA och Europa? Kan du hitta en amerikansk eller kanske kinesisk karta över världen? Hur är världsdelarna placerade där (vad finns i öst, i centrum och i väst)?
- Grand Canyon är en mycket intressant nationalpark som består av en djup dalgång med höga klippväggar (kanjon på svenska). I klippväggarna kan man se olika typer av bergarter som ligger i olika lager. Hur har Grand Canyon bildats? Vilka bergarter kan man hitta här och vad kännetecknar dem? Vad kan vi få veta om ett område genom att undersöka bergarter?
- Världens äldsta nationalpark, Yellowstones nationalpark, är också ett mycket intressant geografiskt område. Här har det varit vulkanisk aktivitet och vi kan hitta naturfenomen som t ex gejsrar och varma källor. Ta reda på mer fakta om vulkaniska fenomen som t ex gejsrar, varma källor, vulkaniska bergarter och vilande vulkaner. Vad är en vulkan? Hur bildas gejsrar och varma källor? Hur ser en vulkanisk bergart ut och vilka egenskaper har den? Var på jorden kan vi hitta aktiva respektive vilande vulkaner? Vad menas med en aktiv vulkan och en vilande vulkan? Använd gärna den federala staten USA:s sida om nationalparken i ditt arbete <http://www.nps.gov/yell/index.htm>.
- Nationalparken är ryggraden i ett av världens största, nästan helt intakta, ekosystem i tempererat klimat och hem för stora djur som grizzlybjörnar, älgar, bisonoxar och vargar. Vad är ett ekosystem? Vilka miljöfaktorer kan påverka ett ekosystem? Använd gärna SMHI:s kunskapsbank för att läsa om hur klimatförändringar påverkar ekosystem <http://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimatforandringens-konsekvenser-for-naturen-1.3898>.

Klimatzoner i USA

På vår geografiska resa genom USA har vi färdats genom alla klimatzoner – från Alaskas polarklimat till Floridas tropiska klimat.

Vi får också veta att USA är några grader kallare jämfört med jämförbara platser i Europa som ligger på samma breddgrader och avstånd från ekvatorn.

- Vilka klimatzoner har vi i världen och vad kännetecknar dem?
- Förutom avståndet till ekvatorn finns det faktorer som påverkar klimatet, några nämns i filmen. Vilka faktorer påverkar klimatet på en plats på jorden? Använd gärna SMHI:s kunskapsbank i ditt arbete <http://www.smhi.se/kunskapsbanken> eller SVT:s sidor om väder http://www.svt.se/vader/fragor_och_svar/
- Kan du hitta någon eller några specifika faktorer som är orsaken till att Europas medeltemperatur är några grader varmare än USA:s?